

Suomen kestävän
kehityksen toimikunta

Finlands kommission
för hållbar utveckling

Finnish National Commission
on Sustainable Development

KOKOUSMUISTIO

Kestävän kehityksen toimikunnan kokous

11.9.2024 klo 10.00-11.30 Pikkuparlamentin auditoriossa (Arkadiankatu 3)

Kokouksen teemat: Talouden kestävyttä vahvistava kasvu ja kestävän kehityksen toimikunnan ajankohtaiset asiat

1. Kokouksen avaus

Toimikunnan puheenjohtaja, pääministeri Petteri Orpo avasi kokouksen klo 10 toivottamalla toimikuntalaiset, etenkin Nuorten Agenda2030-ryhmän uudet jäsenet tervetulleiksi kokoukseen.

Avauspuheenvuorossaan puheenjohtaja piti tilannekatsauksen valtioneuvoston YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanoa koskevan selonteon valmisteluun. Valtioneuvoston kanslian johdolla valmisteltu, hallituksen kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoon tähtäävät toimet yhteen kokoava selonteko annetaan eduskunnalle lähiviikkoina. Selonteko ja siinä kuvatut toimet pohjautuvat hallitusohjelmaan ja hallituksen muihin relevantteihin strategioihin, kuten ulko- ja turvallisuuspoliittiseen selontekoon sekä kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selontekoon.

Päivän kokoukseen pääteemaan liittyen puheenjohtaja korosti avauksessaan talouden kestävyttä ja sen kestävä kasvua muiden kestävän kehityksen ulottuvuuksien voimavarana. Suomella on työtä ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden vahvistamisessa, mutta talouden kestävydessä ja kasvussa olemme jääneet erityisesti jälkeen muista EU-maista ja länsinaapuristamme Ruotsista. Suomi on velkaantunut huolestuttavaa tahtia. Niinpä hallitus on ryhtynyt päättäväisiin toimiin velkaantumisen taittamiseksi ja talouden kestävyuden vahvistamiseksi. Tämä vaatii talouden uudistuksia ja panostuksia kasvua vahvistaviin toimiin, mutta valitettavasti myös merkittäviä säästöjä. Hallitus muun muassa panostaa merkittävästi tutkimus- ja innovaatorahoituksen kasvattamiseen kohti 4 prosenttia BKT:sta sekä puhdasta siirtymää ja energiamurrosta vauhdittaviin investointeihin ja teollisten hankkeiden luvituksen sujuvoittamiseen. Puheenjohtaja korosti, että kestävä talous ja kestävä kasvu eivät ole ristiriidassa muiden kestävän kehityksen ulottuvuuksien kanssa – kestävän kasvun turvin vahvistetaan ihmisten ja ympäristön hyvinvointia.

2. Talouden kestävyttä vahvistava kasvu

Valtioneuvoston kanslian strategiaosaston päällikkö Harri Martikainen alusti kokouksen teemakeskustelua. Alustuksessaan Martikainen korosti työllisyyden merkitystä julkisen talouden vakauttamisessa. Martikainen kertoi VNK:ssa valmisteltavan hanketta, jossa tuotettaisiin konkreettisia ratkaisuehdotuksia kestävän kasvun edistämiseksi ja yritysten toimintaedellytysten vahvistamiseksi. Hanke toteutetaan tiiviissä yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa. Hankkeen tavoitteena on tuottaa myös myönteistä tulevaisuususkoa ihmisille ja yrityksille. Hankkeen loppuraportti valmistuu hallituksen ensi kevään kehysriiheen mennessä. Martikainen kutsui kaikki kokouksen osallistujat pohtimaan talouden kestävä kasvua vahvistavia toimenpide-ehtotuksia hankkeen tueksi.

Kommenttipuheenvuoroissa tuotiin esiin yritysten ymmärtävän hyvin vastuullisuuskysymysten merkityksen liiketoiminnalle. Yrityksiin kohdistuu huomattavaa sääntely- ja raportointipainetta muun muassa EU:n yritys vastuulainsäädännön kautta ja samaan aikaan yritysten tulisi pohtia, miten kestävää talouskasvua ja kestävää kehitystä todella edistettäisiin. Katsottiin, etteivät vastuullisuus- ja kestävyysaasteet ratkea raportoinnilla, vaan innovoinnilla, osaamiseen panostamisella ja liiketoimintamalleja kehittämällä.

Toisaalta tuotiin esiin myös hiilen hinnoittelun merkitystä ekologisesti kestäväen kehityksen edistämässä ja korostettiin valtioiden ohjauksen ja esimerkin tärkeyttä kestävyysmurroksen kannalta. Teknologiyrityksille tärkeitä kasvun edellytyksiä ovat investoinnit puhdasta siirtymää edistäviin hankkeisiin, tuottavuuden kasvu, ml. t&k-toiminta ja digitalisaatio ja vienti. Teknologiat eivät kuitenkaan kestäväen kasvun haasteita yksin ratkaise, vaan tarvitaan ihmisiä ja satsauksia ihmisiin.

Tuotiin esiin, että valtioneuvoston kansliassa arvioidaan kestävyden tilaa viiden kestävyden kautta: sosiaalisen, ekologisen, taloudellisen, inhimillisen ja kulttuurisen sekä demokratian ja oikeusvaltion kestävyden kautta. Talouden kestävyys on keskeistä muille kestävyden ulottuvuuksille. Kestävä talous esimerkiksi vahvistaa sosiaalista kestävyttä ja turvallisuutta, investoinnit puhtaaseen siirtymään puolestaan ekologista kestävyttä. VNK:n johdolla alkavassa kestävää talouden kasvua vauhdittavassa työssä on tärkeää miettiä toimintamalleja, joilla vahvistetaan useaa kestävyden ulottuvuutta samanaikaisesti tai vähintäänkin varotaan tuottamasta haittaa muille ulottuvuuksille.

Kestävyyspaneelin kesäkuun julkaisussa ehdotetaan kestävyysmurroksen kaksoisstrategiaa. Toinen on kestävyttä vahvistavan työllisyyden, yritystoiminnan ja taloudellisen toimeliaisuuden vahvistaminen, jotta ympäristön ja ihmisten hyvinvointi lisääntyy. Samanaikaisesti on tärkeää ajaa alas kestävättömiä toimintamalleja, huolehtien yhteiskunnan koheesiosta ja hallitusta muutoksesta.

Nuoret pitivät tärkeänä yrittäjyyttä ja toivoivat Suomessa kannustettavan nuoria entistä vahvemmin yrittäjyyteen sekä myös tuettavan heidän mahdollisuuksiaan toimia yrittäjinä. Tällä hetkellä nuorten edellytyksiä ryhtyä yrittäjiksi esimerkiksi opiskelun ohella ei tueta riittävästi – opiskelija ei esimerkiksi voi saada starttirahaa, vaikka se voisi olla ratkaisevan tärkeää toiminnan käynnistämiseksi. Tärkeää on myös tukea ja rohkaista kaiken kokoisia yrityksiä, myös pieniä. Yrittäjyys tulisi nähdä toimintatapana, jolla voidaan siirtyä kohti kestävää maailmaa.

Keskustelussa tuotiin esiin tarve ottaa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa aktiivisemmin käyttöön perinteisenä talouskasvun mittarina toimineelle bruttokansantuotteelle vaihtoehtoisia mittareita. Puhtaan energian merkitys puhtaille teollisille investoinneille ja sitä kautta kestäväälle talouden kasvulle on suuri. Ympäristölle haitallisten tukien alasajo nähtiin keskeisenä osana Kestävyyspaneelin suosittelemaa kestävyysmurroksen kaksoisstrategiaa. Haitallisia tukia uudelleen kohdentamalla voitaisiin vauhdittaa puhtaita investointeja. Tätäkin kannustettiin miettimään osana alkavaa kestävää kasvua vauhdittavaa hanketta.

Suomen investointiympäristöä ja houkuttelevuutta tulee vahvistaa ja siihen todettiin hallituksella olevan vireillä hyviä toimia, kuten puhtaiden investointien luvituksen sujuvoittaminen. Yksityisen rahoituksen mobilisointia luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen tulisi edistää entistä pontevammin ja pohtia keinoja rahoituksen liikkeelle saamiseksi.

Kysyttiin sukupuolten tasa-arvon edistämisestä osana talouden kestäväen kasvun vauhdittamista – aiotaanko hankkeessa esimerkiksi tehdä sukupuolivaikutusten arviointia. Todettiin sukupuolivaikutusten ja muutoinkin kattava vaikutusarvioinnin olevan tärkeää kaikessa valmistelutyössä. Puheenvuoroissa myös korostettiin tarvetta tarkastella ja edistää kaikkia kestävyden ulottuvuuksia tasapainoisesti myös hallituksen työssä. Näin todettiin tehtävänkin, tällä kertaa toimikunnan kokouksen keskusteluissa vain keskitytään juuri talouden näkökulmaan, kun ensimmäisessä kokouksessa painotus oli sosiaalisessa kestävydessä ja marraskuun kokouksessa painotetaan ekologista kestävyttä. Tuotiin esiin T&K-investointien on tutkitusti edistävän puhdasta siirtymää ja innovaatioita.

Puheenvuoroissa todettiin ihmisten mielenterveysongelmien ja muun hyvinvointivajeen tuottavan merkittäviä menetyksiä talouden toiminnalle. Kolmannen sektorin toimijoiden rahoitusleikkaukset heikentävät järjestöjen mahdollisuuksia osaltaan tukea ihmisten hyvinvointia. Tuotiin myös esiin, että ympäristön kestävyys ja luonnonvarojen kestävä käyttö asettavat rajat talouden toiminnalle. Kestävän elämäntavan valtavirtaistuminen ja ylikulutuksen lopettaminen ovat tärkeitä – ja vastaavasti kestävä kulutus ei ole luopumista.

Saamelaisten osallisuus nähtiin keskeisenä osana yhteiskunnallisesti kestävästä kehityksestä ja saamelaiskäräjälain uudistuksen toivotaan menevän sopuisasti läpi. Mittavien teollisten hankkeiden sijoittuminen saamelaisten kotiseutualueelle ei aina edistä kestävästä kehityksestä tai taloutta, sen sijaan toivottaisiin enemmän panostuksia saamelaisten yrittäjyyden edistämiseen.

3. Kestävän kehityksen ja toimikunnan ajankohtaiset asiat

Toimikunnan pääsihteeri Eeva Furman kertoi heinäkuussa järjestetystä YK:n kestävästä kehityksestä seurantakokouksesta (*High-level Political Forum, HLPF*). Näissä vuosittain järjestettävissä kokouksissa YK:n jäsenmaat raportoivat työstään kestävästä kehityksestä tavoitteiden toimeenpanemiseksi. Tänä vuonna raportin esitteli 36 maata. Kokouksen temaattisissa tarkasteluissa keskityttiin köyhyyden poistamiseen, ruokaturvan vahvistamiseen, ilmastotoimien vauhdittamiseen, rauhaan, demokratiaan ja hyvään hallintoon sekä maailmanlaajuiseen yhteistyöhön ja kumppanuuksiin liittyviin tavoitteisiin. Suomi osallistui kokoukseen monitoimijavaltuuskunnalla, jonka vetäjänä toimi ministeriviikolla pääministerin valtiosihteeri Risto Artjoki. Suomi myös järjesti kokouksen aikana yhden virallisen, kouluruokaan keskittyneen sivutapahtuman sekä rauhanprosesseihin käsitellessä nuorten verkostoitumistapahtuman ja tulevaisuusteemaisen vastaanoton. Vaikea kansainvälispoliittinen tilanne näkyi kokouksessa suurina vaikeuksina saavuttaa yhteisymmärrys kokouksen loppuasiakirjasta, kestävästä kehityksestä vauhdittamista käsitelleestä ministerijulistuksesta.

Pääsihteeri myös kertoi Suomen valmistelevan kolmatta maaraaporttiaan kestävästä kehityksestä tavoitteiden toimeenpanosta esiteltäväksi kokouksessa heinäkuussa 2025. Suomalaiset kehitysjärjestöt Fingo laatii yhdessä YK:n yrityskumppanuusohjelma UN Global Compactin kanssa riippumattoman rinnakkaisarvioinnin Suomen työstä. Fingo kutsuu toimikunnan järjestöjänsä osallistumaan arvioinnin laatimiseen ja aiheeseen liittyen voi olla suoraan yhteydessä Fingoon. Pääsihteeri kannusti toimikuntalaisia osallistumaan myös sihteeristön ja Kuntaliiton järjestämään kaupungeille ja kunnille suunnattuun, raportin valmistelua tukevaan työpajaan sekä [Maaseutuparlamentti 2024 osana järjestettäviin virtuaalisiin työpajoihin](#).

Toimikunnan pääsihteeri ja puheenjohtaja kannustivat toimikunnan jäseniä osallistumaan Sitoumus2050 –alustalta löytyvään rasismiin vastaiseen kampanjaan.

4. Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.25. Toimikunnan seuraava kokous pidetään keskiviikkona 20.11.2024 klo 10-11.30 Pikkuparlamentin auditoriossa, ja sen teemana on ekologisesti kestävä kehitys.